

ข่าวเศรษฐกิจและสังคม

สำนักพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

962 ถนนกรุงเกษม ป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ 10100

โทรศัพท์. 0-2281-6329, 0-2281-6631 โทรสาร. 0-2282-9158

www.nesdb.go.th

สศช.ได้รายงานความเคลื่อนไหวทางสังคมในช่วงไตรมาสสาม ปี 2547 เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 23 ธันวาคม 2547

นายอำพน กิตติอำพน เลขาธิการ สศช.และนายกิตติศักดิ์ สินธุวนิช รองเลขาธิการ สศช.เปิดเผยว่า สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ติดตามความเคลื่อนไหวสถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญในช่วงไตรมาส 3 ที่ผ่านมา พบว่า

ภาวะสังคมไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ
ประชากรไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรโลก พบว่าประชากรโลกวัยสูงอายุ(อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นในอัตราที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10 ในปี 2543 เป็นร้อยละ 13.6 ในปี 2563 ในขณะที่ประชากรวัยเด็ก(อายุ 0-14 ปี) มีจำนวนลดลงจากร้อยละ 30.1 ในปี 2543 เหลือเป็นร้อยละ 25.2 ในปี 2563 ซึ่งให้เห็นว่าโครงสร้างประชากรโลกกำลังเปลี่ยนไปสู่โครงสร้างประชากรสูงอายุ ซึ่งโครงสร้างประชากรไทยก็มีการเปลี่ยนแปลงที่คล้ายคลึงกัน โดยประชากรวัยสูงอายุมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.4 ในปี 2543 เป็นร้อยละ 16.8 ในปี 2563 ประชากรวัยเด็กลดลงจากร้อยละ 24.7 ในปี 2543 เป็นร้อยละ 19 ในปี 2563

ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในอัตราที่เร็วมากประมาณอีก 20 ปี จึงต้องมีการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ให้ดีที่สุด การจะเป็นคนสูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นเรื่องที่ต้องเตรียมตัวกันตั้งแต่วัยหนุ่มสาว เพื่อให้ชีวิตในอีก 20-30 ปีข้างหน้ามีคุณภาพ มีคุณค่ากับครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ

ปัจจุบัน ปัญหาเรื่องผู้สูงอายุในประเทศไทยยังมีไม่มากนัก แต่มีแนวโน้มเช่นเดียวกับประเทศที่ประสบปัญหามาก่อน โดยที่ปัญหาได้ลุกลามไปสู่ครอบครัวของคนชั้นกลางมากขึ้นเรื่อย ๆ ความจำเป็นที่ผู้หญิงต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ทำให้ครอบครัว

NESDB announced 3Q/2004 social outlook on December 23, 2004

Mr. Ampon Kittiampon, NESDB secretary-general and Mr. Kitisak Sinthuvanich, deputy secretary-general revealed that during the third quarter this year key social situations were monitored and it was found that:

Thai social situation in comparison with other countries - The proportion of old age population worldwide (aged over 60 years) will increase from 10 per cent of total population in 2000 to 13.6 per cent in 2020, while child population (0-14 years) will decrease from 30.1 per cent in 2000 to 25.2 per cent in 2020. It indicates that the world population structure is approaching ageing population structure, and Thailand has been facing similar experience. The proportion of old age population in Thailand will increase from 9.4 per cent in 2000 to 16.8 per cent in 2020, while child population will decrease from 24.7 per cent in 2000 to 19 per cent in 2020.

Thailand has been rapidly approaching ageing society in the next 20 years; this requires effective plans and strategies to cope with this transition, as well as the awareness of individual persons themselves. While being at the younger age, people must prepare themselves, so that in the next 20-30 years they are able to achieve the decent quality of life and to contribute good values to their family, communities and the country.

Meanwhile, problems relating to the old age are hardly evidenced, but Thailand is likely to face them as have been the case in other countries. Problems tend to spread widely in middle-class families where women must go to work, so that families are unable to properly look after the elderly. However,

ไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมที่ดีของประเทศแถบเอเชียยังคงยึดถือเรื่องการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ การดูแลยามแก่เฒ่า ดังนั้น นโยบายของการพัฒนาจึงน่าจะมุ่งช่วยเหลือผู้ที่รับภาระดูแลเด็กและผู้สูงอายุพร้อมทั้งดูแลให้ประชากรมีอายุมากขึ้นอย่างมีศักดิ์ศรีและมีบทบาทเข้มแข็งในสังคม

ภาวะสังคมไทยไตรมาส 3 ปี 2547

❖ **คุณภาพคน :** สถานการณ์การมีงานทำ ไตรมาส 3 มีกำลังแรงงานเข้าสู่ตลาดแรงงานจำนวน 36.65 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.1 และแรงงานมีระดับการศึกษาสูงขึ้น ส่วนผู้ว่างงานมีจำนวน 0.55 ล้านคนคิดเป็นอัตราร้อยละ 1.49 ลดลงจากร้อยละ 3.2 จากช่วงเดียวกันของปี 2546 โดยกรุงเทพมหานคร และภาคกลางมีอัตราการว่างงานเท่ากัน คือ ร้อยละ 1.53 ลดลงถึงร้อยละ 28.5 และ 14.0 ตามลำดับ สำหรับการจ้างงานนอกภาคเกษตรสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่การจ้างงานภาคเกษตรลดลง เนื่องมาจากการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยมีการชะลอตัวลง ราคาน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้น นอกจากนั้นในด้านสุขภาพของคน ผู้ป่วยด้วยโรคติดต่อระบบทางเดินอาหารและน้ำ ยังมีจำนวนสูง เป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไขเพื่อลดผลกระทบต่อภาพพจน์ในการเป็นครัวโลกของประเทศในอนาคต

❖ **ความมั่นคงทางสังคม :** ปริมาณคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดในช่วงไตรมาส 3 มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากไตรมาส 2 ไม่ว่าจะเป็นคดีความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับการทำร้ายชีวิต ร่างกายและเพศ และคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ โดยร้อยละ 85 ของผู้กระทำความผิดมีอายุระหว่าง 15-18 ปี

ปัจจัยที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้แก่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน สภาพครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ สื่อมีส่วนกระตุ้นให้เด็กเลียนแบบความรุนแรง และความขาดแคลนหรือด้อยโอกาสในทางเศรษฐกิจ ซึ่งแนวทางแก้ปัญหาคือควรเน้นการป้องกัน เริ่มตั้งแต่ที่บ้าน โรงเรียน ชุมชน มากกว่าการปล่อยให้ทำผิดแล้วนำไปบำบัดฟื้นฟู

❖ **พฤติกรรมและความเป็นอยู่ของคน:** จำนวนผู้มีโทรศัพท์มือถือในไตรมาสแรกของปี 2547 มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 13.0 ล้านคนในปี 2546 เป็น 16.5 ล้านคน และจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจ

the culture of expressing gratitude to the parent and taking care of them when they become old are still maintained in the countries of Asian region. Development policy should therefore be focused on assisting those who look after children and the elderly, as well as promoting the elderly to live longer with dignity and making contribution to the society.

Social outlook in third quarter of 2004

▪ **Human Quality** The number of people entered the labour market in this quarter was 36.65 million, or 3.1 per cent increased and labour possessed higher education. The number of unemployed was 0.55 million or 1.49 per cent, reducing from 3.2 per cent at the same quarter of 2003. Bangkok and central regions witnessed the same unemployment rate of 1.53 per cent, considerably decreased for 28.5 per cent and 14.0 per cent respectively. Employment in non-agricultural sector continued to rise, while that in agricultural sector decreased. This was due to the slow-down in the export of agricultural produces and higher oil price. Regarding health, patients with gastrointestinal tract infection were still high and needed urgent policies in order to reduce negative impact of Thailand image in becoming the kitchen of the world.

▪ **Social Security** The cases of juvenile offenders in Q3 rose from that of Q2. These included crimes against property, life, body and sex as well as crimes against narcotics law. It was found that 85 per cent of offenders aged 15-18 years.

The major causes of juvenile committing the offences were the influence from friends, family problems, violence on media and economic vulnerability. The solutions should focus on preventive measures, starting from homes, schools, communities rather than taking offenders for rehabilitation after the offensive actions were taken.

▪ **Well-being and Human Behaviour** The number of people having mobile phone in Q1 of 2004 was 16.5 million increased from 13.0 million in 2003. According to 2004 socio-economic

และสังคมของครัวเรือนปี 2547 พบว่า ครัวเรือนมีรายจ่ายต่อเดือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.4 โดยหมวดค่าใช้จ่ายที่มีอัตราเพิ่มสูงสุดคือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและบริการสื่อสาร เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 16.3 ต่อปี นอกจากนี้คนไทยยังมีพฤติกรรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการขับขี่ยานพาหนะที่ไม่ถูกต้อง ทั้งการใช้โทรศัพท์มือถือขณะขับรถ การขับรถขณะมึนเมา การไม่ใช้เข็มขัดนิรภัย หรือหมวกกันน็อค

❖ **สิ่งแวดล้อม :** ปัจจุบันปริมาณของเสียอันตรายที่เกิดขึ้นมีปริมาณสูงขึ้นทุกปีจาก 1.6 ล้านตัน ในปี 2544 เป็น 1.8 ล้านตันในปี 2546 ของเสียอันตรายร้อยละ 80 มาจากอุตสาหกรรม และอีกร้อยละ 20 เกิดจากชุมชน การบำบัดของเสียอันตรายยังดำเนินการได้น้อย แม้ปริมาณของเสียอันตรายจากภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับการบำบัดมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ยังคงเพียงร้อยละ 20 ส่วนของเสียอันตรายที่มาจากชุมชน ยังไม่มีระบบการคัดแยก การเก็บรวบรวม การขนส่ง และบำบัดทำลาย ที่มีประสิทธิภาพครบวงจร รวมทั้งประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และตระหนักถึงความสำคัญคัดแยกของเสียอันตรายออกจากขยะทั่วไป ทำให้ถูกทิ้งปะปนลงสู่แหล่งสาธารณะเป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

ประเด็นปัญหาปัจจุบัน (Hot Issue)

ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร : ส่วนเกินหรือความจำเป็นของชีวิต สำหรับผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในช่วงปี 2539-2546 ได้มีการจดทะเบียนและอนุมัติฉลากเกือบ 5,000 รายการ โดยเฉพาะในปี 2545 มีการจดทะเบียนมากถึง 2,257 รายการ และมีมูลค่าการตลาดในปี 2544 ประมาณ 2,800 ล้านบาท โดยคาดว่าในปี 2547 จะมีมูลค่าการตลาดเพิ่มขึ้นเป็น 3 เท่าตัว หรือประมาณ 8,000 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์ลดน้ำหนักและบำรุงร่างกายเป็นผลิตภัณฑ์เสริมอาหารยอดนิยมของคนไทย กลุ่มผู้บริโภคร้อยละ 17.6 เป็นผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 4,000-6,000 บาท และเมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า เป็นกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา ร้อยละ 25.1 โดยเหตุผลของการบริโภคร้อยละ 45.2 เพื่อควบคุมน้ำหนักและลดความอ้วน และร้อยละ 36.2 เพื่อบำรุงร่างกาย สำหรับราคาของผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่จำหน่ายส่วนใหญ่ร้อยละ 43.2 มีราคาอยู่

household survey, household's expenditure per month increased for 5.4 per cent, where expenditure on vehicle and communication increased approximately 16.3 per cent per year. Furthermore, the Thai people have inappropriate behaviour in driving, such as using mobile phone while driving, drinking while driving, ignoring the use of safety belt and wearing helmet.

▪ **Environment** At present, the amount of hazardous waste continually increased from 1.6 million tons in 2001 to 1.8 million tons in 2003. Mostly, 80 per cent of hazardous waste came from industries, and the rest came from communities. The treatments of hazardous waste were hardly taken, although the quantity of industries' hazardous waste after treated was improved with only slightly at 20 per cent. However, communities' hazardous waste have not had comprehensive treatment system from separation, collection, transportation and effective disposal. In addition, many people still lacked of knowledge and awareness of hazardous waste separation from other types of waste. Those waste were therefore left unattended in the public areas causing harm to health and environment.

Hot Issues

† **Food supplement: An excess or the necessity in live** During 1996-2003, almost 5,000 items of food supplement labels were registered and approved. In 2002 in particular, there were 2,257 items registered with the market valued at 2,800 million baht. It is expected that in 2004, market value will increase for 3 fold or approximately 8,000 million baht. Weight loss and dietetic products were the most popular food supplements for the Thai people. Consumer groups with income between 4,000 – 6,000 baht shared 17.6 per cent of total consumers, and when categorized by professions, 25.1 per cent were students. The reasons of the consumption were due to controlling weight and slimming dietary for 45.2 per cent, and 36.2 per cent for dietetic. Approximately 43.2 per cent of food supplements were sold at

ในช่วง 100 – 1,000 บาท และไม่ระบุราคาร้อยละ 43.4

พฤติกรรมเสี่ยงที่ส่งสัญญาณเตือนภัย การบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร โดยไม่คำนึงถึงปัญหาความแตกต่างของโรคและร่างกาย การเลียนแบบวิถีชีวิตตะวันตก ซึ่งมีวิถีชีวิตและรูปแบบการบริโภคแตกต่างจากไทย รวมทั้งอิทธิพลของการโฆษณาและส่งเสริมการขายมีผลทำให้เกิดความเข้าใจผิด หรือสร้างเป็น “ค่านิยม” แทนที่จะปรับพฤติกรรมตัวเองในการกินอาหารที่สะอาด เป็นประโยชน์ และออกกำลังกาย แต่กลับแก้ปัญหาสุขภาพด้วยการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ซึ่งมีราคาค่อนข้างแพงเมื่อเปรียบเทียบกับค่าครองชีพ

ข้อพึงระวังสำหรับผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร การโฆษณาผลิตภัณฑ์อันเป็นเท็จ หรือหลอกลวงให้เกิดความหลงเชื่อว่าจะสามารถบำบัด บรรเทา รักษาหรือป้องกันโรคหรือความเจ็บป่วยได้ การขาดข้อมูลด้านผลกระทบ และอาการที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้น ขณะที่กลไกการกำกับดูแลยังไม่สามารถดำเนินงานได้เต็มที่

การหยิบยกประเด็นนี้ขึ้นมาเพื่อส่งสัญญาณเตือนสังคม และผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบทุกฝ่ายในสังคมให้เล็งเห็นถึงความสำคัญของพฤติกรรมการบริโภคที่เปลี่ยนไป และปัญหาการควบคุมดูแลในด้านความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค แม้ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารส่วนใหญ่จะไม่มีพิษโดยตรง แต่ผลิตภัณฑ์เหล่านี้มีราคาแพงเมื่อเทียบกับคุณค่า และหากผู้บริโภคหลงเชื่อว่าผลิตภัณฑ์สามารถช่วยบำรุงสุขภาพได้แล้ว ไม่ออกกำลังกาย หรือกินอาหารที่เป็นประโยชน์ ก็จะเป็นผลเสียกับร่างกาย ทั้งยังต้องเสี่ยงต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ ขณะที่พิษสมุนไพรในประเทศมีคุณค่าทั้งในการประกอบอาหาร และเป็นผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่มีประโยชน์ ที่สั่งสมภูมิปัญญากันมาช้านาน น่าจะได้รับการสนับสนุนควบคู่กับการสร้างกระบวนการเรียนรู้ และปลูกฝังการดูแลสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่ประชาชน จึงเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ

the range of 100 – 1,000 bath and 43.4 per cent did not indicate the price.

Risk behaviour: Consumption of food supplement without awareness of diseases and physical differences, imitation of western way of life which has different nature, consumption behaviour, influence from advertisement and sales promotion has caused misunderstanding or created “values”. Instead of adjusting their behaviour in having quality and hygienic foods and doing exercises, consumers promote their health by having somewhat expensive food supplements in comparison with their cost of living.

Consumers should be aware of having food supplements and the issues needed close attention include false or misleading statements of advertisement inducing people to believe that they are able to alleviate, cure or prevent diseases or sicknesses . There were also the lack of knowledge of the consequences and unfavorable symptoms that might occur, while mechanisms to control or oversee were unable to fully be enforced.

This issue has been addressed in order to warn the society at large and all concerned parties to be aware of changed consumption behaviour and the problems of consumer protection. Although they do not have direct negative consequences, these products were quite expensive in comparing with their values. If consumers believe that having food supplements is able to maintain good health without doing exercises and having quality food, this would have an impact on their health. There is also the risk of possible side-effects. Instead, there are a wide range of herbs that have the values both in terms of ingredient for cooking and being high nutrition accumulated from the Thai wisdom. These products should be promoted together with undertaking the learning process to educate the people of appropriate health cares.